

אחרי העסקה: זמן לחשבון נפש, איחוי הקרעים ו־תכנון המשך המערכה

written by אלי קלוטשטיין | 09.10.2025

העסקה לשחרור החטופים שנותרו בעזה, ובעיקר אלה שעודם בחיים, היא חידוש דווקא משום שמדובר בויתור של חמאס על דרישותיו מאז תחילת המלחמה. לראשונה הסכים ארגון הטרור לשחרר את כל החטופים שבידיו, אף שצה"ל לא יצא מכל הרצועה (ולא צפוי לצאת מכולה גם בתסריט עתידי לפי החזון של טראמפ), ולמרות שהסיום הסופי של המלחמה תלוי עדיין בהמשך המשא ומתן.

ההסכם הוא תולדה של שלושה תהליכים שהתלכדו יחד: הראשון הוא הלחץ הצבאי של צה"ל ברצועה, שהלך והשתלט על יתרת השטחים שהחזיק חמאס בעזה, עד שאיים לדחוק אותו כליל מעל פני השטח ולקטוע את הקשר שלו עם האוכלוסייה. שני הוא ניסיון החיסול בקטאר, שהבהיר למדינות המוסלמיות באזור שלא יוכלו לאפשר לחמאס להתנהל כפי שהיה עד כה, וכי ישראל תגבה מהם מחיר אם יוסיפו לתת לו מקלט ולא ילחצו עליו לסיים את המלחמה ולהניח את נשקו.

המהלך השלישי הוא הנחישות של הנשיא דונלד טראמפ לגרוף הישג בזירת החוץ, בעקבות כישלונותיו לעצור את המלחמות בעזה ובאוקראינה. טראמפ ראה כי הסיכוי למנוע הסלמה מול רוסיה התוקפנית הולך וקטן, והטיל את כל כובד משקלו בעניין עזה, ואף כיוון לסיים את העסקה בזמן קצוב כדי שיוכל להציג אותה כמעשה גמור לפני פרסום שמות הזוכים בפרס נובל לשלום ו־בתקווה שיזכה בו כבר כעת.

הנשיא האמריקני דאג בחוכמה למנף את הלחץ המתגבר על ישראל בחזיתות שונות בזירה המדינית כדי לגרום לה להבין שמדובר בנקודת זמן טובה לעצירת הלחימה, שתאפשר לה אולי לנסות לאזן את מצבה הדיפלומטי, בייחוד מול מדינות המערב. במקביל, הוא השכיל להבטיח לממשלה בירושלים עסקה שבה קיבלה למעשה את דרישותיה: שחרור כל יתרת החטופים, ומבלי שנאלצה להכריז בשלב זה על התחייבותה לסיום מוחלט של הלחימה.

התמורה מצידה של ישראל הייתה ויתור על הדרישה להמשיך בלחימה עד להשמדה מוחלטת של חמאס, וכן הסכמה עקרונית, ולו כמס שפתיים, לרעיון של מדינה פלסטינית. ישראל גם תיאלץ לשחרר רוצחים כבדים, ולאפשר הכנסת סיוע לרצועה, וברור לכול שאם המשך המשא ומתן ייכשל ו־הלחץ עליה לא לחדש את הלחימה יהיה גדול.

עם השלמת השלב הראשון של העסקה, שצפויה להתממש באופן סמלי לפי התאריך העברי במלאת שנתיים למלחמה, נדרשת הממשלה לנצל את פינוי תשומת הלב והמשאבים מהזירה העזתית להשלמת הפעילות בשלושה ממדים: הראשון הוא הזירה הפנימית הישראלית. החזרת

החטופים וריפוי הפצע המדמם הזה? גם אם לא יירפא לחלוטין כי יהיו ככל הנראה עוד גופות של חטופים בעזה? יאפשרו אולי שוב לנסות לאחות את הקרעים בעם, את תחילתו של שיח כן ואמיתי בין החלקים השונים בחברה הישראלית. כמו כן, ניתן יהיה להתחיל בתהליך חשבון נפש פנימי, תחקיר אמיתי של האירועים, וניסיון להסיק מסקנות שאולי בעתיד ימנעו חזרה של כישלון בסדר גודל של טבח שמחת תורה.

עוד בזירה הפנימית תוכל ישראל להתחיל לבחון כיצד ניתן לשקם את כלכלתה, שהנטל עליה בשנתיים האחרונות היה עצום, ובמקביל להכין אותה לסבבים הבאים. את הכספים הללו אין למצוא בהכבדת עול המיסים על האזרחים הישראלים, ויש לחשוב באופן יצירתי ולאתר דרכים להגדלת ההון הממשלתי. בנוסף, זו העת הנכונה למצוא תגמולים נכונים, לאו דווקא כלכליים, למאות אלפי אנשי המילואים וחיילי החובה שהקריבו רבות בשביל שנוכל להגיע להישג הנוכחי.

זירה אחרת שניתן לפעול בה כבר כעת היא הצבאית: מערכת הביטחון צריכה להפיק לקחים מהמלחמה, ולקדם את התכנונים, תוכניות מבצעיות ומתווים ארוכי טווח לטיפול בהתעצמות של חיזבאללה, חמאס וגורמים איראניים במרחב. עלינו להמשיך את המעקב הצמוד אחר טהרן וניסיונות שיקום תוכנית הגרעין והטילים שלה, לעצב תוכנית פעולה מול הכוונה של חמאס לשקם את כל מערכיו? ולהגיע להסכמה עם האמריקנים על האופן שבו נגיב לכל מעשה כזה מבלי "לשבור את המשוואה" מול ארגון הטרור בעזה. המודל של המאבק בהתעצמות חיזבאללה עשוי לעבוד גם במקרה זה.

דאגה נוספת הוא האהדה המוגברת שיזכה לה ארגון הטרור בקרב הפלסטינים בעקבות "הצלחתו" לשחרר אסירים רבים, כולל מחבלים כבדים, והחשש שמעמדו ביהודה ושומרון יזכה לשדרוג? ורבים ינסו לחקות אותו. בנוסף, על צה"ל ושב"כ גם להתמודד עם הסכנה שנשקפת מרבים מהמחבלים הללו אם יבחרו לחזור לעסוק בטרור. ניסיון העבר מעסקאות קודמות מלמד שרבים מהם עושים זאת.

כמו כן, צה"ל צריך להפיק לקחים כדי לעבות את מערכי ההגנה שלו בגבולות ולמנוע אפשרות של טבח נוסף, וכן להידרש לפתרון הבעיה החות'ית. בהיעדר טיפול נאות, היא עלולה לגדול מכאב ראש מקומי לסכנה אסטרטגית של ממש, וישנן ראיות למכביר שהאיראנים מנסים לבנות את ארגון המורדים השיעי בתימן כחלופה אפשרית לחיזבאללה.

מבחינת מדינית יש לישראל כעת מלאכה רבה. עליה לנסות לשקם את הקשרים עם רבות ממדינות אירופה, ובד בבד להבהיר להן את הקווים האדומים שלה בכל הקשור לפלסטינים, לחמאס בעזה ולקמפיינים של אנטישמיות ודה-לגיטימציה. עם זאת, סיום המלחמה הוא הזדמנות נכונה לחידוש השיח עם רבות מהמדינות האלה. כמו כן, ניתן כעת לנסות להרחיב את הסכמי אברהם, ייתכן גם כחלק ממהלך כולל יותר של ההסכם מול חמאס, אך גם בנפרד מול מדינות שכבר הביעו לכך רצון, ובהן אינדונזיה.

סוגיה בוערת נוספת היא הצעדים המשפטיים הבינלאומיים שננקטו נגד ישראל, ואף נגד חלק

מבנות בריתה בעולם. את הבעיה הזו יש להמשיך לפתור בשיח עם האמריקנים, אך גם עם גורמים אחרים שמתנגדים למעשי בית הדין. העובדה שראש ממשלת איטליה הודיעה כי שמה נמסר כחשודה לבית הדין, כמו גם שמותיהם של כמה משריה, יכולה למשל לזמן לישראל הזדמנות לשתף איתה פעולה למאבק בהטיה של השופטים נגדנו.

לבסוף, הפסקת האש היא גם זמן הגיוני לחשוב על הממד ההסברתי של מדינת ישראל, מכאן והלאה אך גם על התנהלות המלחמה עד כה. עד כה הפגינה המדינה ביצועים לא מרשימים בזירה זו, בלשון המעטה, וכעת ניתן לעשות חושבים ולבחון מה ניתן לפעול כדי לשפר את מצבנו בתחום זה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 9 באוקטובר, 2025.